

26.09.2025

miejsowość, data

Imię i nazwisko doktoranta: Rafał Mieczkowski

Nr albumu: 503122

STRESZCZENIE ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

Dyscyplina naukowa: Historia

Tytuł rozprawy doktorskiej: Armia rosyjska w obiektywie fotografii wojennej i wojskowej w latach 1914-1917. Między propagandą a realizmem

Streszczenie rozprawy doktorskiej: Głównym celem niniejszej pracy doktorskiej jest przedstawienie wysiłków, sukcesów i porażek rosyjskiej fotografii wojennej i wojskowej w latach 1914-1917. W czasie Wielkiej Wojny Cesarstwo Rosyjskie było zmuszone do mobilizacji wszystkich swoich sił na niespotykaną wcześniej skalę. Narodowa mobilizacja potrzebowała wsparcia w postaci użycia wszystkich dostępnych narzędzi propagandowych, w tym fotoreportaży. Wojenni korespondenci i fotografowie zostali wysłani na front; oczekiwano od nich nie tylko dokumentowania rosyjskiego wysiłku wojennego, ale również przedstawienia go w korzystnym świetle. Propaganda caratu na tym polu może zostać podzielona na kilka ogólnych kategorii: kreacja bohaterów wojennych i przybliżanie ich sylwetek społeczeństwu, przedstawienie cara i jego rodziny jako bezpośrednio zaangażowanych w wysiłek wojenny; dokumentacja zbrodni wojennych popełnianych przez państwa centralne, a wreszcie – przedstawienie „rzeczywistego” obrazu nowoczesnej wojny. Z tego też powodu konieczny był pewien kompromis – rosyjscy fotografowie starali się ukazać „prawdziwe” oblicze wojny, ale w granicach wymagań propagandy i cenzury. Powstała w ten sposób relacja była, ogólnie rzecz biorąc, „realistyczna”, ale przy tym zniekształcona. Wiele aspektów, które mogłyby przedstawić rosyjski wysiłek wojenny w złym świetle było albo całkiem przemilczanych, albo przedstawionych w przerysowany, nadmiernie optymistyczny sposób. Fotografowie stosowali się do niepisanych reguł – na przykład niedopuszczalne było przedstawianie poległych żołnierzy rosyjskich, ale często pokazywano ciała zabitych Niemców. Położono wielki (choć ostatecznie bezowocny) nacisk na poprawę medialnego wizerunku cara Mikołaja II, a kiedy ten został zdetronizowany, propaganda borykała się z problemem znalezienia nowej osoby lidera, który zjednoczy rosyjski wysiłek wojenny. Generalnie aż do ostatnich miesięcy 1917 roku wojna była przedstawiana w dosyć optymistycznych, przerysowanych barwach, bez względu na prawdziwą sytuację na froncie.

Ogólnie rzecz biorąc, w porównaniu do działań swoich sojuszników, rosyjska machina

propagandowa nie ustępowała im pod względem używanych narzędzi czy techniki, ale pozostawała w tyle w kilku kluczowych aspektach. Po pierwsze, liczba wysłanych na front fotografów była wiecznie za mała, jak na wielkie tereny wschodniego teatru działań wojennych. Po drugie, Rosjanom nie udało się wykorzystać w pełni potencjału drzemącego w obrazie – ich wysiłki na tym polu zwykle były zbyt małe, albo przychodziły zbyt późno. Pod wieloma względami, rosyjski fotoreportaż z okresu Wielkiej Wojny może być uważany za zmarnowany potencjał.

Rafał Mieczkowski

podpis doktoranta